

provinsje fryslân
provincie fryslân

Natuurinrichting Hemrikkerscharren Oost – Heidehuizen

Gebiedsinrichting Koningsdiep

Derde uitvoeringsmodule 2018 – 2021

Gebiedsinrichting Koningsdiep

*Derde uitvoeringsmodule
2018-2021*

Natuurinrichting Hemrikkerscharren Oost - Heidehuizen

Opgesteld door provincie Fryslân in samenwerking met de gebiedscommissie Koningsdiep.

Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân op 8 mei 2018.

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
1.1 Achtergrond	3
1.2 Werkwijze en procedure derde uitvoeringsmodule	3
2. Gebiedsomschrijving, doel en inhoud	5
2.1 Gebiedsomschrijving.....	5
2.2 Doel van het project Koningsdiep.....	6
2.3 Uitwerking van het raamplan naar derde uitvoeringsmodule	7
3. Beschrijving van de maatregelen.....	9
3.1 Natuur en landschap.....	9
3.2 Water	10
3.3 Recreatie	11
4. De uitvoeringsaspecten	12
4.1 De kosten van de derde module	12
4.2 Tijdsplanning.....	12
4.3 Eigendom, beheer en onderhoud.....	13
4.4 Grondverwerving.....	13
4.5 Randvoorwaarden.....	13

Bijlage 1: Inrichtingsschets

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

Realiseren van natuurdoelen in het Koningsdiep

De Provincie Fryslân heeft samen met de gebiedscommissie Koningsdiep plannen gemaakt voor het landinrichtingsproject Koningsdiep. Deze staan geformuleerd in het raamplan Koningsdiep dat in 2007 is vastgesteld door Gedeputeerde Staten (GS) van Fryslân. In het gebiedsproject ligt een inrichtingsopgave van 500 hectare natuur in het kader van Natuur Netwerk Nederland (voorheen bekend als Ecologische Hoofstructuur (EHS)). Voor de realisering van de doelen zijn de maatregelen en voorzieningen in hoofdlijnen uitgewerkt. Daarbij is aangegeven dat de uitvoering snel en flexibel plaatsvindt met heldere en eenvoudige procedures. Uitgangspunt is dat wanneer uitvoering mogelijk is, de uitvoering ook zal beginnen.

Uitvoeringsmodules

Het raamplan wordt gerealiseerd door het uitvoeren van een aantal deelplannen, zogenoemde uitvoeringsmodules. Een uitvoeringsmodule bestaat uit een samenhangend pakket van maatregelen en voorzieningen waarover overeenstemming bestaat met de betrokken instanties en grondeigenaren. De financiering en de benodigde gronden zijn beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het inrichtingsplan. Voor deze derde uitvoeringsmodule is een natuurinrichtingsplan gemaakt voor percelen die onderdeel zijn van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) begrensde percelen bij de Hemrikkerscharren (Oost), 't Kopje en Heidehuizen. Deze percelen zijn in eigendom van particulieren, Staatsbosbeheer en provincie Fryslân. Alle percelen maken deel uit van de binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) begrensde percelen.

1.2 Werkwijze en procedure derde uitvoeringsmodule

Advies van de gebiedscommissie

Vanaf 2014/2015 valt de inrichting van het beekdalherstel Koningsdiep onder het uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied van de provincie Fryslân. De voormalige landinrichtingscommissie Koningsdiep is in 2015 herbenoemd als een gebiedscommissie. Deze commissie adviseert GS over de uitwerking en uitvoering van het raamplan Koningsdiep. Bij de besluitvorming vormt het in 2007 vastgestelde raamplan Koningsdiep nog steeds de basis van de uitvoeringsmodules van de gebiedscommissie Koningsdiep.

Mienskip op 1

De provincie Fryslân heeft de opdracht om de derde uitvoeringsmodule op te stellen en doet dit in samenwerking en met advies van de gebiedscommissie Koningsdiep. De provincie hecht veel waarde aan een goede draagvlakmeting voordat GS plannen vaststelt. De streek heeft via een informele inloopbijeenkomst van de gebiedscommissie Koningsdiep een reactie kunnen geven op deze derde uitvoeringsmodule. De gebiedscommissie bekijkt de reacties en overweegt of dit aanleiding geeft voor wijzigingen. Een verslag van de reacties wordt te zijner tijd geplaatst op de website. GS neemt een besluit over de uitvoering van het plan.

Voordat besluitvorming plaatsvindt, voert de provincie Fryslân overleg met de particuliere grondeigenaren, Staatsbosbeheer, wetterskip Fryslân en de gemeente Opsterland over de inhoud van het plan als ook over de financiële bijdrage van partijen.

Vergunningen

De provincie Fryslân beschouwt de derde uitvoeringsmodule als beleidsregels die geen rechtsgevolgen hebben en die bovendien geen concrete beleidsbeslissingen bevatten in de zin van Algemene Wet Bestuursrecht (artikel 1.3, eerste lid). Het raamplan is vastgesteld in overleg met betrokken partijen en het draagvlak in de streek is dus op een eerder moment al tot stand gekomen. Om de voorgestelde maatregelen te kunnen uitvoeren moeten de noodzakelijke formele besluiten worden genomen. Dit kan gaan om het verlenen van een omgevingsvergunning (voorheen bouw- en aanlegvergunning), een ontgrondingsvergunning, het wijzigen van een bestemmingsplan, een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming, een watervergunning en het nemen van een peilbesluit. Voor mogelijkheden van het indienen van zienswijzen en het aantekenen van beroep en bezwaar tegen de maatregelen uit de voorliggende uitvoeringsmodule wordt verwezen naar deze formele besluiten met de wettelijke procedures bij gemeenten, wetterskip en provincie.

2. Gebiedsomschrijving, doel en inhoud

2.1 Gebiedsomschrijving

Het landinrichtingsgebied, gelegen in het zuidoosten van Fryslân, valt binnen de gemeentegrens Opsterland (10.600 ha).

Landschapskenmerken

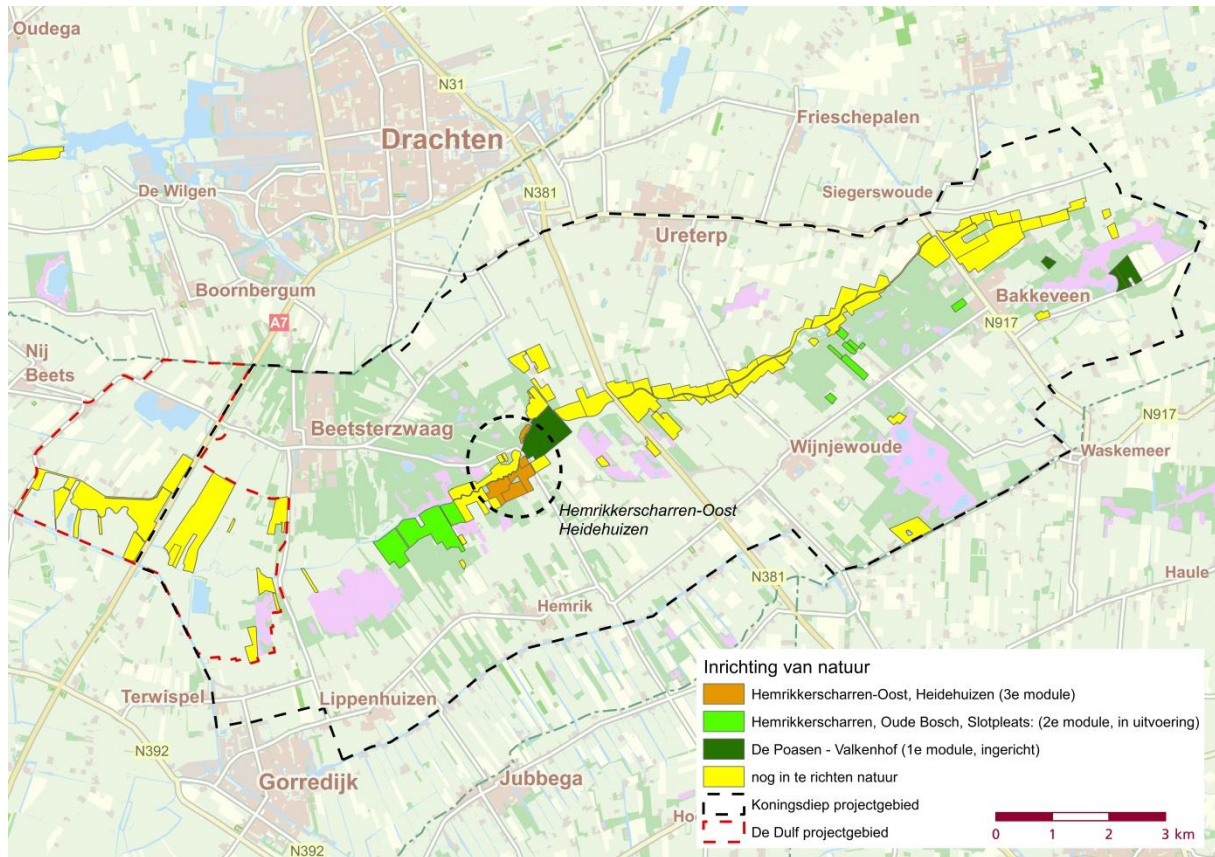
Zuidoost Friesland kenmerkt zich als een overgangsgebied van de relatief hoog gelegen zandgronden in het oosten bij de grens van Groningen/Drenthe naar lager gelegen veen- gronden in het Lage Midden van de provincie. Het landschap wordt doorsneden door drie be- ken, de Lende, de Tjonger en It Alddijp – ook bekend als het Koningsdiep, de Boarn, en Ke- ningsdijp. Het gebied Koningsdiep kenmerkt zich als een beekdallandschap waar heide, bos, singelstructuren en open gebied elkaar afwisselen. De beek Alddijp ligt centraal in het pro- jectgebied. Aan de Nederlandse naam van deze beek heeft het project zijn naam te danken.

Meerdere natuurgebieden

In het gebied liggen verschillende natuurterreinen waarvan drie natuurgebieden een Euro- pees belang kennen. Dit zijn de zogenaamde Natura 2000 gebieden: Bakkeveense duinen, het Wijnjeterper Schar en Van Oordt's Mersken. De gebiedsontwikkeling De Dulf grenst aan de westkant van de gebiedsinrichting Koningsdiep. In dit project worden aanvullende maatre- gelen vanuit het natuurbeheerplan Van Oordt's Mersken nader uitgewerkt. De gebiedscom- missie Koningsdiep geeft geen officieel advies over deze maatregelen, wel vindt er (ambte- lijke) afstemming plaats over de maatregelen.

Inrichting van natuurgebied in de derde uitvoeringsmodule

In de derde uitvoeringsmodule worden ten behoeve van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) nieuwe natuurterreinen ingericht bij de Hemrikkerscharren Oost - Heidehuizen (37 Ha).

2.2 Doel van het project Koningsdiep

In het raamplan Koningsdiep (2007) zijn de doelstellingen voor het gebied beschreven. Deze doelstellingen zijn grotendeels ook van toepassing voor de 3^e uitvoeringsmodule. De realisatie van ecologische verbindingzones is door bezuinigingen komen te vervallen.

Functie	Doelstellingen zoals beschreven in het raamplan
Natuur en landschap	<ul style="list-style-type: none"> - Realisering van 500 ha nieuwe natuur in het kader van Natuur Netwerk Nederland (NNN)
Water	<ul style="list-style-type: none"> - Hermeandering van het Koningsdiep - Verbetering van de stroming in het Koningsdiep door een natuurlijker peildynamiek - Vergroting van de mogelijkheden van waterberging - Goede waterkwaliteit in het Koningsdiep voor planten en dieren - Goede productieomstandigheden voor een duurzame landbouw - De maatregelen voor beekdalherstel mogen niet leiden tot nadelige effecten voor de landbouw - Tegengaan van verdroging en verzuring in natuurgebieden
Landbouw	<ul style="list-style-type: none"> - In stand houden van een agrarische bedrijfstak die economisch, ecologisch en sociaal-maatschappelijk duurzaam is
Recreatie	<ul style="list-style-type: none"> - Recreatieve functie in het projectgebied Koningsdiep kwalitatief behouden en waar mogelijk verbeteren

2.3 Uitwerking van het raamplan naar derde uitvoeringsmodule

De meer algemene doelstellingen uit het raamplan zijn uitgewerkt naar concrete maatregelen in deze derde uitvoeringsmodule.

De inrichting tot een nieuw natuurgebied heeft betrekking op twee gebieden, beide begrensd in het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Een gebied van 34,5 ha ten zuiden van It Alddijp ten oosten van de Hemrikkerscharren bij 't Kopje tot aan de Poasbrug en een gebied van 2,6 ha net ten noorden van It Alddijp bij Heidehuizen. De maatregelen zijn in overleg met de huidige grondeigenaren bepaald. De maatregelen worden hieronder per thema nader toegelicht. In hoofdstuk 3 worden de maatregelen meer concreet beschreven.

Natuur en landschap

Realisering van ruim 37 ha nieuwe natuur (NNN) door inrichting van voormalige landbouwpercelen.

Bij de inrichting van de natuurgebieden wordt rekening gehouden met de kenmerken van het landschap. Zo wordt de kenmerkende kavelrichting van het beekdal ten zuiden van It Alddijp in stand gehouden door de bestaande kavelsloten verondiept te behouden.

Water

De integrale benadering van het grondwater en oppervlaktewatersysteem staat centraal bij de uitwerking van waterhuishoudkundige maatregelen. Doelstelling is om de vrij afwaterende gebieden in Zuidoost-Friesland minder gevoelig te maken voor droogte. In het vrij afwaterend gebied zijn, bij droge omstandigheden, aanvullende maatregelen gewenst om de robuustheid van de watersystemen te verbeteren. Het waterpeil wordt langer gehandhaafd of gebiedseigen water wordt langer vastgehouden. Hierdoor wordt door infiltratie vanuit het oppervlakte water, naar het grondwater, de grondwaterstand langer op niveau gehouden (bron: Wetterskip Fryslân Waterbeheerplan 2016-2021). De op Europees niveau gemaakte afspraken over de Kaderrichtlijn Water (KRW) maatregelen betreffende de hermeandering en herprofilering van het Koningsdiep (R5) zelf zijn hier niet van toepassing (zie diverse KRW documenten – links naar Ministerie van Infrastructuur en Milieu (2015), Stroomgebiedbeheerplan Rijn (2016-2021) en factsheets). Echter door de inrichting van agrarische gronden tot natuurgebied wordt een bijdrage geleverd aan schoner oppervlaktewater in de beek zelf. Met de inrichting van natuurvriendelijke oevers wordt de ecologie en de waterkwaliteit van aanvoerende watergangen richting de beek verbeterd.

De volgende maatregelen worden uitgevoerd:

- Aanleg van natuurvriendelijke oevers in de sloten
- Dempen van diep ingesneden sloten op de flank
- Verondiepen van sloten die haaks op de stromingsrichting staan
- Instellen van een lokale regelbare peilverhoging in vochtig hooilandgebied.

Door deze maatregelen zal het grondwater minder snel door de sloten worden afgevoerd, waardoor het afstromend grondwater een groter effect op de lokale botanische waarden kan hebben. Randvoorwaarde bij de inrichting van het beekdal is dat dit niet mag leiden tot wateroverlast in aangrenzende landbouwpercelen en woonerven. Als aanvullende maatregelen worden uitgevoerd:

- Gedeeltelijke ophoging van een woonerf en plaatselijk aanleg van drainage
- Aanleg van twee peilbuizen om de waterpeilen te monitoren gedurende een aantal jaren.

Landbouw

Een aangrenzend landbouwperceel wordt deels opgehoogd voor een voldoende drooglegging. Verder zijn er geen directe maatregelen ten behoeve van de landbouw voorzien, alleen de aanleg van een peilbuis in landbouwgebied, om de grondwaterstanden te kunnen monitoren.

Recreatie

Als parkeervoorziening ten behoeve van bestaand wandelnetwerk in de omgeving De Poasen en Wijnjeterper Schar wordt een klein parkeerterrein aangelegd. Hier zal ook een informatiepaneel worden geplaatst.

3. Beschrijving van de maatregelen

De maatregelen zijn de resultante van interactieve planvorming met betrokken terreineigenaren, Wetterskip Fryslân en de provincie Fryslân. Aan de hand van een inrichtingsschets (bijlage 1) worden de inrichtingsmaatregelen beschreven. Deze maatregelen vormen in een later stadium de uitgangspunten voor het opstellen van een bestek en de daadwerkelijke uitvoering.

3.1 Natuur en landschap

Binnen de gebiedsinrichting Koningsdiep wordt ruim 37 hectare NNN begrensde percelen ingericht als te **ontwikkelen vochtig hooiland** (N10.02) en **kruiden- en faunarijkgasland** (N12.02). Plaatselijk worden nog inrichtingsmaatregelen getroffen ten behoeve van de ontwikkeling van **droog schraalland (N11.01)**. Bij de inrichting van het gebied wordt rekening gehouden met de opstreckende verkavelingsstructuur. Dit oude verkavelingspatroon blijft gehandhaafd.

De gronden langs de zuidzijde van It Alddijp zijn deels al ontwikkeld als vochtig hooiland, of anders gezegd dotterbloemhooilanden. In deze percelen komen plaatselijk Dotterbloemen, Scherpe Zegge, Kale Jonker en Zwarte Zegge voor. Om deze vegetaties te behouden en te versterken wordt voorgesteld om de waterhuishouding hier aan te passen (zie maatregelen water). Uit het bemestingsonderzoek is gebleken dat de gemiddelde fosfaattoestand langs de beek in de huidige en toekomstige vochtige hooilanden grotendeels geschikt is voor deze ontwikkeling. In de huidige drassige gebieden zit veen in de bovengrond.

Het bestaande bosperceel op 't Kopje wordt ontdaan van Amerikaanse vogelkers en de bosranden worden een aantal meters teruggezet. Zo kan zich een natuurlijke overgang in de vorm van een mantelzoomvegetatie in de richting van het fauna- en kruidenrijkgrasland ontwikkelen. Voorgesteld wordt om plaatselijk de zode af te schrapen (ca 5 -10 cm bovenlaag) om zo kansen te creëren voor de ontwikkeling van drogere schralere vegetaties (N11.01). Het open maken van het vegetatiedek geeft kansen voor ontkieming van waardevollere plantensoorten. Hier valt te denken aan heischrale vegetaties met soorten als Biggenkruid, Vertakte Leeuwentand, Margriet, Blauwe Knoop en Knoopkruid. Deze ontwikkeling kan geholpen worden door maaisel van dit type vegetaties uit de omgeving uit te strooien. Ook aan de noordzijde van de bestaande bosrand ten zuidwesten van het plangebied wordt voorgesteld deze maatregel uit te voeren. In overleg met de grondeigenaren is besloten om alleen op het perceel van Staatsbosbeheer de zode af te schrapen. De praktijk moet uitwijzen of aan de noordzijde van het bos de ambitie voor droog schraalgrasland behaald kan worden. De schaduwwerking van het bos en het huidige publiek toegankelijk beheerpad kan een negatieve invloed hebben op de ontwikkeling van deze natuurdoeltype, vandaar deze maatregel vooralsnog maar op één perceel wordt uitgevoerd.

Plaatselijk groeit er nog veel witbol. Deze vegetatie is dermate dicht dat de ontwikkeling van een opener begroeiing met meer kruiden belemmerd wordt. Het voorstel is om ratelaar uit te zaaien. De ratelaar is een halfparasiet, die parasiteert op de wortels van onder andere de witbol. De witbolvegetatie zal hierdoor uitgeput worden waardoor opener, kruidenrijkere vegetaties zullen ontstaan.

In de lage delen ten zuiden van het Kopje is sprake van stagnatie van regenwater. Zeer waarschijnlijk komt dit door de aanwezigheid van de slecht waterdoorlatende laag van keileem in de ondergrond. Om dit overtollige regenwater af te voeren wordt voorgesteld om de huidige ondiepe greppelstructuur te behouden en plaatselijk te verbeteren. Dit zal het maai-beheer ten goede komen en de pitrusontwikkeling tegenhouden.

Het NNN begrensde perceel ten noorden van It Alldjip, het natuurinrichtingsgebied in Heidehuizen, wordt als kruiden- en faunarijkgasland ontwikkeld. Het ligt dermate ver boven het grondwater dat dit type (N12.02) ook als ambitie gezien wordt. Dit perceel behoeft geen nadere inrichtingsmaatregelen. De steile oeverranden met bomen langs It Alldjip zijn geschikte broedlocaties voor de ijsvogel. Voorgesteld wordt om nader te onderzoeken welke geschikte nestgelegenheid hier voor de ijsvogel kan worden gemaakt.

De volgende maatregelen worden voorgesteld:

- Afschrapen van de zode ter dikte van ca 5-10 cm aan bosranden t.b.v. de ontwikkeling van heischrale vegetaties (N11.01, misschien N10.01)
- Verwijderen van Amerikaanse vogelkers en uitdunnen bosranden op 't Kopje
- Inzaaien van ratelaar t.b.v. witbolbestrijding
- Aanleg en verbeteren van ondiepe greppels met afwateringsbuis richting afvoerende watergangen (inclusief aanleg nieuwe watergang)
- Aanleg van nestgelegenheid t.b.v. ijsvogel
- Verwijderen van oude rasters

De fosfaattoestand is in de percelen rondom het Kopje niet optimaal voor de ontwikkeling van kruidenrijk grasland. Een overweging was om deze percelen uit te mijnen. Door een gerichte bemesting met stikstof en kalium kan de gewasproductie gedurende langere tijd nog hoog gehouden worden. Door zeer frequent te maaien wordt dan wel veel fosfaat afgevoerd. Bij een optimale uitvoering hiervan dient dan ook nog een klavermengsel te worden ingezaaid. Dit vergt echter gedurende circa 10 jaar een erg intensief maai-beheer dat gezien de beoogde vernatting lastig uitvoerbaar zal zijn. Bovendien zijn er nogal wat bemonsterings- en analysekosten mee annex. Daarom is geadviseerd om van dit uitmijnen af te zien en de percelen minimaal twee keer per jaar te maaien.

3.2 Water

De doelstelling is om de grondwaterstroming over het keileem richting het beekdal te versterken. De snelle afvoer van water via sloten wordt beperkt zodat het grondwater langer kan worden vastgehouden/gebufferd. Grondwater heeft een goede waterkwaliteit die de ontwikkeling van natuurdoeltypen als natte schraalgraslanden en vochtige hooilanden bevorderen. Om dit goede grondwater zo veel mogelijk vast te houden (en dus zo weinig mogelijk af te voeren) worden de sloten haaks op de stromingsrichting (parallel aan de beek) zo veel mogelijk verondiept en indien mogelijk zelfs gedempt.

Aanleg van natuurvriendelijke oevers

Het nieuwe natuurgebied buffert water; het houdt water langer vast voordat het in de beek afstroomt. Het gebied zal nauwelijks worden ingezet als waterbergingsgebied, zoals het natuurgebied De Poasen. De te verwachten peildynamiek van de beek zelf is namelijk laag, omdat dit beektracé zich bevindt tussen twee regelbare stuwen. Onder normale omstandigheden heeft de beek een peil van 10 cm boven NAP; incidenteel mag het peil uitschieten naar 30 cm boven NAP. Eén watergang staat daarvoor in open verbinding met het Koningsdiep. Op deze manier ontstaan ook goede paaigebieden voor beekvissen en een goed leefgebied voor aan het water gebonden organismen. De meest westelijke watergangen staan met een regelbare stuw en een duiker in verbinding met It Alldjip. Zo kan lokaal het peil worden verhoogd en kan alleen bij extreme hoogwaterstanden in It Alldjip het water het gebied instromen. Het merendeel van de sloten die haaks op de beek liggen krijgen in de lage delen (waar ze watervoerend zijn) een flauwer talud en er worden natuurvriendelijke oevers aangelegd. Op deze wijze kunnen de waterlopen meer water bergen. Dit komt ook de vochtige hooilandvegetaties ten goede.

Verondiepen van watergangen

De meeste watergangen op de hogere delen worden zo veel mogelijk verondiept, hierbij wordt rekening gehouden met een aflopende watergang. De huidige profielen worden aangepast. Een belangrijke voorwaarde hierbij is dat het water richting het Koningsdiep voldoende wordt afgevoerd met name vanaf het achtergelegen landbouwgebied. Essentieel is dat de peilverhoging niet leidt tot wateroverlast in de landbouwgebieden en op de woonerven.

Een aantal watergangen hebben in dit inrichtingsvoorstel geen waterafvoerende functie meer, deze watergangen worden gedempt.

Peilverhoging

In het terrein van Staatsbosbeheer wordt een variabele peilverhoging aangelegd van 20-50 cm. Door de aanleg van natuurvriendelijke oevers langs de watergangen worden de bergingsmogelijkheden in deze watergangen vergroot. Dit voorkomt een eventueel nadelig effect van de peilverhoging in het achterliggende landbouwgebied. De beheerder zal tijdens het maaiseizoen een tijdelijke peilverlaging instellen, zodat het hooiland ook daadwerkelijk kan worden gemaaid in de zomermaanden.

De verwachting is dat het effect van de lokale vernatting in het natuurgebied zeer beperkt is op de grondwaterstanden in de aangrenzende landbouwgronden en bospercelen. De grondwaterstanden zullen in het gebied worden gemonitord. Vandaar dat bij aanvang van de inrichting peilbuizen worden aangelegd om ook een nulsituatie vast te leggen. Uit voorzorg wordt een laaggelegen woonerf en een perceel van een particulier opgehoogd en plaatselijk gedraineerd.

De volgende maatregelen worden voorgesteld:

- Aanleg van natuurvriendelijke oevers;
- Verondiepen van watergangen;
- Demping van -parallel aan de beek liggende- watergangen;
- Toepassen van een variabel peilbeheer in bestaand vochtig hooiland door regelbare stuwtjes – peilverhoging van 20 – 50 cm boven NAP;
- Ophogen van landbouwperceel en erf en aanleg van drainage op erf;
- Aanleg van twee peilbuizen

3.3 Recreatie

In het belang van de rust in het te ontwikkelen natuurgebied worden er geen nieuwe recreatiepaden aangelegd in het natuurterrein. Een kleine parkeervoorziening wordt aangelegd voor de bestaande wandelpaden in de Poasen, Wijnjeterper Schar en de bossen van Beetsterzwaag. Deze voorziening is met name bedoeld voor wandelaars.

- Aanleg van kleine parkeervoorziening voor 5-7 auto's met daarbij een wandelpad over het perceel richting het wandelpad in de Poasen;
- Aanleg van informatievoorziening.

4. De uitvoeringsaspecten

Bij de beschrijving van de uitvoeringsaspecten worden de volgende zaken in onderstaande paragrafen uitgewerkt:

- Wat zijn de kosten en wie betaalt?;
- Wat is de tijdsplanning;
- Wie is verantwoordelijk voor de voorzieningen na realisatie?
- Hoe wordt de grondverwerving geregeld?
- Met welke overige randvoorwaarden moet rekening worden gehouden?

4.1 De kosten van de derde module

De inrichtingskosten zijn zo nauwkeurig mogelijk geraamd. Daarbij is zoveel mogelijk uitgegaan van normbedragen. Naast de kosten voor projectuitvoering zijn ook kosten geraamd voor benodigde vergunningen. De kosten voor het beheer van de te realiseren maatregelen zijn niet in deze raming opgenomen.

Tabel 4.1 geeft een raming van de kosten en welke partij een bijdrage gaat leveren. De totale kosten van de derde uitvoeringsmodule Koningsdiep zijn geraamd op € 384.900,-.

Maatregelen 3 ^e module (doelrealisatie)	Totale kosten incl. BTW	Bijdrageverdeling	
		Provincie	Gemeente Opsterland
Inrichten natuurgebied (NNN)	€ 234.900	€ 234.900	
Aanleg natuurvriendelijke oevers & variabel peilbeheer	€ 92.600	€ 92.600	
Aanleg parkeerterrein (recreatie)	€ 13.400	€ 6.700	€ 6.700
Proceskosten	€ 44.000	€ 44.000	
Totaal	€ 384.900	€ 378.200	€ 6.700

Tabel 4.1: Overzicht kostenraming en bijdrageverdeling

4.2 Tijdsplanning

In Koningsdiep is gekozen voor een integrale landinrichting, die op vrijwillige basis wordt uitgevoerd. De werkzaamheden worden uitgevoerd als onderdeel van een uitvoeringsmodule. Inmiddels is er één module gerealiseerd en de tweede module wordt momenteel voorbereid en uitgevoerd. Het nu voorliggende uitvoeringsplan is in nauw overleg met belanghebbenden en instanties opgesteld.

Voordat het plan voor vaststelling wordt aangeboden aan GS heeft op 7 november 2017 een voorlichtingsbijeenkomst plaatsgevonden in het gebied. Tijdens deze bijeenkomst kan op het uitvoeringsplan worden gereageerd en de gebiedscommissie gaat de reacties bekijken en overwegen. Het uitvoeringsplan wordt tezamen met een samenvatting van de reacties aangeboden aan GS.

Daarnaast is er gedurende de voorbereiding van de uitvoering voor belanghebbenden voldoende gelegenheid voor inspraak, omdat er wettelijke inspraakprocedures doorlopen worden bij het verkrijgen van de noodzakelijke vergunningen van gemeenten, wetterskip en provincie. Dat is o.a. het geval voor de vaststelling van het bestemmingsplan, het peilbesluit, de omgevingsvergunning en de ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming.

Voor de uitvoering van de maatregelen in het uitvoeringsplan is een tijdsplanning opgezet in onderstaande tabel. In de tijdsplanning is rekening gehouden met de benodigde tijd voor:

- Formuleren van randvoorwaarden;

- Opstellen van een bestek;
- Voeren van overleg;
- Vergunningenprocedures;
- Geschikte periode voor uitvoering.

Met betrekking tot deze planning zijn er risico's ten aanzien van:

- Vergunningen en procedures die te lang duren als gevolg van bezwaren.
- Geschikte tijd voor uitvoering.

Plan	Vorbereiding	Uitvoering
Hemrikkerscharren Oost en Heidehuizen	2018	2019

4.3 Eigendom, beheer en onderhoud

Naast overeenstemming over de kosten en de verdeling daarvan, moeten er ook afspraken gemaakt worden over het toekomstige eigendom, beheer en onderhoud van de te realiseren voorzieningen.

De percelen bij de Hemrikkerscharren Oost en bij Heidehuizen zijn en blijven in eigendom van de huidige grondeigenaren, dit zijn Staatsbosbeheer, Stichting landgoed 't Kopje, familie Zeeuw van der Laan en familie De Groot. De percelen die in eigendom van de provincie Fryslân zijn worden na inrichting verkocht. De verkoop zal plaatsvinden volgens richtlijnen uit het nog vast te stellen verkoopbeleid van grond ten behoeve van de realisatie van natuurdoelen. Naar verwachting wordt dit beleid eind 2018 vastgesteld. De huidige en toekomstige terreinbeheerder(s) zullen zorg dragen voor toekomstig beheer en onderhoud van de aan te leggen natuurgebieden, watergangen en aan te leggen duikers.

It wetterskip Fryslân/SBB neemt /houdt de waterhuishoudkundige kunstwerken in eigendom, beheer en onderhoud.

Het parkeerterrein komt in eigendom, beheer en onderhoud van de nieuwe terreinbeheerder.

4.4 Grondverwerving

Alle percelen, die in het kader van het voorliggende uitvoeringsplan worden ingericht, zijn beschikbaar. Voor de uitvoering van dit plan is geen grondverwerving meer nodig.

4.5 Randvoorwaarden

De belangrijkste randvoorwaarde voor uitvoering van de maatregelen is de beschikbaarheid van financiële middelen vanuit de provincie en gemeente Opsterland. Met de vaststelling van het uitvoeringsplan door partijen en door GS is tevens de beschikbaarheid van het geld vastgelegd.

Voorafgaand aan de uitvoering wordt onderzoek gedaan naar aanwezigheid van archeologische waarden en milieuverontreiniging en er wordt een wettelijke flora- en faunatoets gedaan. Voorwaarde voor de uitvoering is tevens de beschikbaarheid van alle benodigde vergunningen om de uitvoering van de voorgestelde maatregelen en voorzieningen daadwerkelijk te kunnen realiseren.

Tijdens het verder uitwerken en uitvoeren van het uitvoeringsplan zal regelmatig overleg met de direct belanghebbenden en verantwoordelijke instanties plaatsvinden.

Bijlage

- **Inrichtingskaart 3^e uitvoeringsmodule**

Hemrikkerscharren Oost-Heidehuizen

LEGENDA

- grens in te richten terrein
- huidige beekloop Alddijp
- sloten en greppels
- nieuw te graven sloot
- te dempen sloot
- aanbrengen natuurvriendelijke oever
- verondiepen sloot
- verbeteren waterafvoer bermsloot
- instroom water vanuit Alddijp bij hoge waterstanden
- regelbare stuw
- uitdunnen bestaande bos
- ontwikkelen vochtig hooiland (N10.02)
- ontwikkelen kruidenrijk grasland (N12.02)
- ontwikkelen droog schraalland (N11.01) door verwijderen bovenste 10-15cm
- kleinschalige parkeerplaats (5-7 auto's)
- wandelpad vanaf de parkeerplaats richting de Poasen
- plaatselijk ophogen terrein
- aanleggen natuurlijke nestwand ijsvogel

Impressie van een sloot met een natuurvriendelijke oever:
De steile slootkant wordt flauwer afgegraven met een helling van 1:5. In sommige gevallen wordt de slootbodem ook verondiept. Dit levert betere omstandigheden op voor natuur en waterberging

